

Fordította: Negrea Vidia

A GYERMEKEK VÉDELME AZ ABÚZUSSAL SZEMBEN – HAGYOMÁNYOK ÉS ÚJÍTÁSOK ROMÁNIÁBAN (RÉSZLETEK)

A ROMÁN GYERMEKVÉDELEM

Mint minden olyan terület, amely a szociális szférához tartozott, a gyermekvédelem is természetesen centralizált volt a korábbi években. A román gyermekvédelem elemzői szerint – Tobis, Krantz és Meltzer (1993)¹ – ez annak köszönhető, hogy a rendszer alapját egy egészségügyi modell jelentette, amely diagnosztizálta a gyermek családjának hiányosságait, és gyermekek intézeti elhelyezés keretében történő „kezelését” alkalmazta. A kiskorúakkal foglalkozó bizottságok többnyire ennek megfelelően tették javaslatukat, és ezt részesítették előnyben a törvény adta egyéb lehetőségekkel szemben (örökbefogadás, nevelőszülői ellátás). Valójában a családjától eltávolított gyermek „kezelése” inkább büntető, mint egészségügyi intézkedés, de viszonylag egyszerűbb volt a társadalom számára.

A nyugati trendekkel való konfrontálás első éveit követően időszerű, hogy Románia szembenézzen a saját gyermekvédelmi rendszerének átstrukturálása során felmerült problémákkal.

Két évvel a nehézségekkel küzdő gyerekekről szóló rendelet hatálybalépése után (1997.) a szociális védelem a régi, hagyományos és az új modellek érvényesülésére támaszkodik, de minden esetben összpontosítva a gyermek szükségleteinek és jogainak figyelembevételére. A korszerűsítés nehézségei egyfelől a régi rendszer elemeinek fennmaradásából adódnak: a vérszerinti szülők által nem kívánt gyermekek nagy száma, akik már 1989 előtt intézetekben éltek, a szociális ellátás adminisztratív szerepének túlsúlya, amely az intézeti elhelyezésre korlátozódott, a prevenció hiánya, az abúzus felismerésének és kezelésének hátránya, a gyermekvédelem anyagi hátterének szegénysége. Másrészt, ezeket bővítve, 1989 után – az átmenet időszakában – újabb, specifikus problémák jelentkeztek: munkanélküliség, infláció, kábítószer, az értékrend megváltozása, a társadalmi rétegződés gyors folyamata, a lakbérek és lakásárak növekedése, a média liberalizálódása és a szenzációk keresése, a folyamatos elszegényedés, a családtervezés hiánya főleg a kedvezőtlenebb helyzetűeknél, a fiatalok társadalmi beilleszkedésének nehézségei, főleg azoké, akik intézményekben nevelkedtek stb.

A hagyomány és az újítás iránti igény közötti konfliktus több szociális és gyermekvédelmi vonatkozású jelenség függvénye, amelyek önmaguk is módosulnak. Ilyenek például:

- az oktatási modellek diverzifikálása,
- a viselkedési minták bővülése (szexuális, interperszonális, kommunikációs),
- a szólásszabadság érvényesülése,
- a szociális szféra szakmáinak újjáéledése (pszichológus, szociológus, szociális munkás, pszichoterapeuta, szuper-vízör, szociálpedagógus, humán erőforrás manager),
- a szülők pszichikai megterhelése (az infláció növekedéséből vagy a munkanélküliségből adódó stressz stb.),
- a különböző társadalmi rétegekhez tartozó családok közötti különbség elmélyülése,
- az elszegényedés széles körben való elterjedése.

¹ Tobis, R., Krantz, J., Meltzer, J., 1993, Description and analysis of the administration of the social protection system for children and families in Romania..., Report for UNICEF – Románia

A szociális változások pozitív következményei a gyermekvédelemben kapcsolatban vannak azzal az információ-többlettel, amely hozzáférhető mind a gyerekek és fiatalok, mind pedig a szülők részére. Ilyen módon szélesebb körben válnak ismertté a gyermeki jogok, szaporodnak a nem állami intézmények által szervezett egészségvédő és az egészséges életmódra nevelő programok, a szociális intézményekben átalakul a gyermekekről alkotott kép és attitűd a megbecsülés és a személyiség tisztelete irányába.

Mindemellett azonban növekednek azok a veszélyforrások is, amelyek a kiskorúak esetén abúzust, fizikai, érzelmi elhanyagoláshoz, nevelési hiányosságokhoz stb. vezetnek. Megjelentek a gyermekprostitúció, a pornográfia és a szexuális visszaélések veszélyei, erőteljesen közvetíti a média az agresszív viselkedési mintákat. A szegénység, mint további veszélyforrás, sok esetben vezet arra, hogy a szülők figyelmen kívül hagyják a gyermek szükségleteit, valamint arra is, hogy maguk a gyermekek keresnek a koruknak nem megfelelő tevékenységeket (a saját munkaerő értékesítésétől egészen a testükkel való üzletelésig – mint az egyedüli tulajdon, ami eladható).

Ily módon elsőként a jelenlegi rendszer alábbi jellemzői igényelnek elemzést és megvitatást:

- az 1990 után is nagy számban előforduló intézeti elhelyezések (1996-ban 48.021 gyerek élt szociális ellátást nyújtó intézetekben, amihez még hozzá kell adnunk a speciális iskolákban lévőket is) szemben a viszonylag alacsony nevelőszülői vagy örökbefogadási intézkedések számával (1996-ban 10.999 az Unicef, DPC, 1997 szerint),

- a gyermekre vonatkozó fejlesztési tervek hiánya (pl. hosszú távú tervezés),
- a bántalmazott gyermekek részére szervezett – prevenciót és kezelést biztosító – programok hiánya („Románia Gyermekei” Alapítvány, 1998),
- az egységes adminisztráció hiánya (Ilut, 1996),
- a szociális juttatások következtelen jellege (a szociális segélyezés szigorú előírásai szerint és a polgármesteri hivatalok pénzhiánya miatt az anyagi juttatások több hónapos késéssel történnek),
- olyan fórumok hiánya, amelyek képesek gyors döntésekre.

Annak érdekében, hogy felhívjuk a figyelmet a felsorolt jelenségek fontosságára és az intézkedések szükségességére, az utóbbi években több kutatást végeztünk, amelyek megvizsgálták a gyermekvédelmi rendszer által regisztrált és a hozott intézkedések jellegét azokban a helyzetekben, amelyekben a gyermekek a rossz ellátás áldozataivá váltak.

A RELEVÁNS ADATGYŰJTÉS NEHÉZSÉGEI A ROMÁNIAI BÁNTALMAZOTT GYERMEKEK ESETÉBEN

A bántalmazás eseteinek felderítése érdekében már 1993 óta próbáltuk megkeresni azokat a fórumokat, ahol regisztrálhatták ezeket. Vizsgálatainkban kérdőív segítségével megkerestük az állami intézmények vezető beosztású szakembereit².

Az egészségügyi hálózatban hiányzott a „megvert gyermek szindróma” diagnózisával és a szülői magatartás miatti veszélyeztetés következtében intézetbe helyezett gyermekek nyilvántartása. A kutatás időtartama alatt³ is előfordultak olyan intézeti elhelyezések, amelyek hátterében a szülői bántalmazás állt (pl. tömény ecet fogyasztására kényszerített gyermek, vagy az elmebeteg anya által brutálisan megvert gyermek).

1994-ben a Kolozsvári Gyámhivatal vezetőjével készített interjú során kiderült, hogy a hivatal számára ismeretlenek voltak az abúzus esetei. Az egyetlen – megrontás miatt nyilvántartott – esetet is kizárólag az igazságszolgáltatás hatáskörébe tartozónak tekintették. Ugyanitt tudtuk meg, hogy 1973 óta nem ismernek egyetlenegy esetet sem, amely a gyermek bántalmazását követően a szülői felügyeleti jog megvonását eredményezte volna.

² A TEMPUS projekt 1993-1995 közötti, a Kolozsvári BBTE (Cluj, UBB) Szociális ellátás tanszék által szervezett kutatása.

³ R. T. hallgató diploma munkája keretében, Roth, M. tudományos irányításával.

A nyugati statisztikákhoz viszonyítva a rendőrség által ismert esetek is sokkal alacsonyabb arányt jeleztek. 1997-ben például a kolozsvári rendőrség által nyilvántartott kiskorú áldozatokat a következő kategóriák szerint csoportosították⁴: 18 fő közlekedési balesetek áldozatai, 8 kirabolt gyerek, 11 megerőszkolt kiskorú, 3 szexuális perverziók áldozatai (egy esetben homoszexualitás). Összesen 22 esetben regisztráltak szándékos bűncselekmény áldozataivá vált gyermeket, amelyből 8 meglopott gyermek volt. A szexuális bűncselekmények esetében nem jeleztek sem családon belüli erőszakot, sem egyéb bántalmazást, annak ellenére, hogy a kolozsvári hírlapokban több ilyen – a megyében történt – eset is napvilágot látott.

A megyei pedagógiai intézetben sem találtunk ilyen jellegű nyilvántartást. A kimutatások még az iskolakerülő gyermekek összegzésére sem vonatkoztak (kivéve a pótvizsgázott vagy a megbukott gyermekek számát).⁵

Ha csak a felsorolt adatok elemzését végeznénk, arra a következtetésre jutnánk, hogy a megye abban a szerencsés helyzetben van, hogy nem fordulnak elő a bántalmazás és az elhanyagolás esetei. Más megyéket vizsgáló kollégák adatai (amit az UNICEF által szervezett rendezvényeken mutattak be⁶) azonos tendenciát jeleznek: az állami intézmények, mint például a kórházak és az iskolák kevés információval rendelkeznek a bántalmazott gyermekek eseteiről.

Úgy tűnik, a fenti adatok azt a múlt rendszerbeli mentalitást tükrözik, ami szerint a román család csak szerető lehet. A ritkán előforduló gyermekek ellen irányuló agresszív esetek elkövetői pedig minden bizonnyal külföldi pedofil személyek, vagy olyanok, akik elmebetegségben szenvednek, illetve a kisebbségek köréből adódnak, vagy legfeljebb a média által közvetített idegen kultúrák követői lehetnek.

A CSALÁDON BELÜLI ERŐSZAK GYERMEK ÁLDOZATAI

Ahhoz, hogy jobban megértsük a bántalmazás természetét és megismerjük előfordulását, a szisztematikus elemzés módszereit alkalmaztuk vizsgálatainkban.

A World Vision International támogatásával és finanszírozásával, valamint a Kolozsvári Egyetem Szociológiai és Szociális Munkás Tanszékének szakmai koordinálásával történt az első érdemi vizsgálat. A bántalmazás előfordulásának gyakoriságát a szülők nevelési módszereinek elemzése mentén vizsgáltuk. Célunk az volt, hogy felmérjük a bántalmazás és elhanyagolás mértékét a gyermekhez közel álló és a gyermek közvetlen környezetében lévő személyek részéről. Ennek érdekében reprezentatív gyermek (796 diák, 5-10. osztályosok) és szülői (488) mintán, a helyi népességnek megfelelő etnikai aránnyal, különböző kérdőíves technikákat alkalmaztunk, amelyek a szülői nevelési attitűdöt célozták.

Feltételeztük, hogy a kérdőíves vizsgálatok adataiban, amelyek a családon belüli eseményeket tükrözik, az elhanyagolt és bántalmazott gyermekek száma jóval meghaladják a hivatalokhoz bejelentett vagy az általuk nyilvántartottakat. A nyert adatok nem biztos, hogy a megtörtént eseteket, hanem a rossz bánásmód miatt fennálló veszélyeket jelzik. A családok intim szférájában zajló élet elemei, a szülői attitűdök és a nevelési szokások vizsgálata esetünkben a felnőttek válaszainak függvényében történt, ezért a nyert adatok nem tekinthetők abszolút értékeknek, hanem becslések a családok valós jelenségeiről. A kutatás eredményei rámutatnak arra, hogy a fegyelmezési módszerek, a gazdasági és szociális feltételek mellett, a családok elérik a rossz bánásmód határait (amelyek átalakulhatnak abúzzsá vagy bántalmazássá), amely érvényes Kolozs megyére, de feltételezhetően ez a jelenség szélesebb körben is megtalálható.

⁴ Roth, M. által készített interjú G. S. kapitánnyal, Cluj-Napoca, 1998. március.

⁵ UNICEF által támogatott Kolozs (Cluj) megyében végzett kutatás (1996).

⁶ UNICEF által támogatott kutatás 1998-ban.

Az agresszivitás és az elhanyagolás aránya

	A gyermekek válaszai			A szülők válaszai		
	igen	nem	összesen	igen	nem	összesen
Verbális agresszió	113 14,2%	683 85%	796 100%	80 16,4%	408 83,6%	488 100%
Fizikai büntetés	226 28,4%	570 71,6%	796 100%	126 25,8%	362 74,2%	488 100%
Súlyos fizikai büntetés	180 22,6%	616 77,4%	796 100%	105 21,5%	383 78,5%	488 100%
Elhanyagolás	88 11,1%	708 88,9%	796 100%	46 9,4%	442 90,6%	488 100%
Szexuális abúzus	37 4,6%	759 95,4%	796 100%	-	488 100%	488 100%

	A gyermekek válaszai			A szülők válaszai		
	igen	nem	összesen	igen	nem	összesen
Környezet						
Városi	124 25,6%	361 74,4%	485 61,4%	95 28,2%	242 71,8%	337 69,1%
Vidéki	101 33,1%	204 66,9%	305 38,6%	41 27,2%	110 72,8%	151 30,9%
Összesen	225 28,5%	565 71,5%	790 100%	136 27,9%	352 72,1%	488 100%

Az anyagi helyzet és az abúzus veszélyeztetettsége a családban

A család anyagi helyzete	A gyermekek válaszai		A szülők válaszai	
	igen	összesen	igen	összesen
Szegényes	36 52,2%	69 8,7%	50 36,8%	109 22,4%
Átlagos	177 26,7%	664 83,9%	43 31,6%	190 39,2%
Jól szituált	13 21,1%	59 7,4%	43 31,6%	186 38,4%
Összesen	226 28,5%	792 100%	136 28%	485 100%

Összehasonlítva a két csoport adatait azonosságokat találtunk a szülők és a gyermekek válaszai között. Kivételt képeztek a szexuális abúzusra kapott válaszok, amelyek a szülők esetében teljesen hiányoztak, de a gyerekeknél 4,6%-os arányban jelen voltak.

A szexuális visszaélések veszélyének becslése statisztikai módszerekkel történt, a gyermekek és szülők válaszaiban megjelölt szigorú büntetések összegzéséből.

Úgy tűnik, hogy nincs különbség a városi és vidéki szülők válaszai között, azonban a városi gyerekek több büntetésről számolnak be, mint a vidéki társaik.

A közhiedelemmel ellentétben – amely szerint a román családban nem fordulnak elő abúzusok – Romániában is, mint minden más országban, a szülői retorziók között megtalálható a bántalmazás, az elhanyagolás, sőt egyes esetben a szexuális abúzus is. Természetesen az abúzust alkalmazó családok kisebb arányban jelennek meg a célozott populációban.

A kutatás eredményei azt mutatják, hogy az abúzus veszélye egyenes arányban nő a családok anyagi helyzet növekedésének érzékelésével. Ez a trend megjelenik mind a gyermekek, mind a szülők válaszaiban.

A Kolozsvárott végzett kutatás (T. Rotariu, 1996⁷) azt mutatja, hogy az elhanyagolás előfordulásának esélye egy 485 családból álló csoport esetén 9,4%. A vizsgált családok körében nagy arányban megjelenő (52,4%) bizonytalan anyagi helyzet, valamint azok a családok (36,8%), akik azt állítják, hogy gyakran a napi megélhetéshez szükséges anyagi forrásaik részben, vagy teljes mértékben hiányoznak, igaz, hogy csak egyszempontú, de magyarázatot adnak az ilyen nagyarányú előfordulásra.

Mindez arra enged következtetni, hogy az ilyen típusú elhanyagolás azokban a családokban jelenik meg, amelyekben a szülők nem tudják biztosítani a gyermekek mindennapi megélhetéséhez szükséges alapvető feltételeket, mind például: megfelelő étkeztetés, lakáskörülmények, ruházkodás. Hirstu (1998, 96. 0.) rámutatott arra, hogy „az alultápláltság, mint a szegénység következménye, komoly problémát jelent Romániában, ahol az 5 év alatti gyerekek kb. 50 ezreléke szenved anémiától”. A jó szándék ellenére a minimális keresettel rendelkező szülők, a meglévő rossz körülmények miatt (rossz lakáskörülmények, a megfelelő élelmiszerek elérhetetlensége) kénytelenek megvonni gyermekeiktől a fizikai értelemben vett gondoskodás elégséges feltételeit. Az Étkeztetést Felügyelő Nemzeti Program adatai szerint a romániai gyermekek étkezési mutatói jelzik a népegészségügyi problémákat:

- 1990 és 1995 között az átlagos születési súly 54 g csökkenést mutat, amely 200 g lemaradást jelent a nyugati államokban mért adatokhoz képest,
- az 1990-ben megszületett babák alacsony súlyának 7,6%-os előfordulása 9,5%-ra emelkedett 1995-ig,
- az átlagos szoptatási időtartam 5,6 hónapról 3,6 hónapra csökkent az említett időszakban,
- rohamos növekedést mutat azoknak a gyerekeknek a száma-főleg a második életévükbe lépőknek-, kik korukhoz képest fejletlenek: 10,9% 1991-ben, 23,08% 1994-ben,
- az egy év alatti vizsgált gyermekeknél 49%-ban jelentkezik az anémia.

A szegénység és az elhanyagolás közötti kapcsolat alternatív magyarázata lehet az, amely szerint a szegény családokban a szülők olyan jellemvonásokkal rendelkeznek, amelyek előidézik a szegénységet, és ezzel párhuzamosan igénytelenné (vagy éppen bántalmazóvá) teszik őket gyermekeikkel szemben (Pecora et al., 1992). Az alkoholizmus vagy az önkontroll hiánya eredményezheti például a munkahely elvesztését és ezáltal a szegénység fokozódását, de azt a hajlamot is erősítheti, amely a gyermek elhanyagolását vagy fizikai bántalmazását is okozhatja.

Az ilyen esetekben, amelyekben a rossz bánásmód és a szegénység egy harmadik változó függvénye, a szegénység ellen hatni próbáló beavatkozás nem fogja gátolni az elhanyagolást vagy a gyermekek elleni abúzust. Anélkül, hogy ok-okozati összefüggéseket állapítottak volna, Herrnstein, R. J. és Murray, Ch. (1994) véleménye szerint az intelligencia korrelál leginkább az egyes családok elszegényedésével, valamint a hozzá tartozó jelenségekkel, amilyenek az erőszakosság vagy a kriminalitás. Az előbb említett Étkeztetést Ellenőrző Program szerint „az alacsony születési súly és az életkornak megfelelő fejlődési szint elmaradása erősen korrelálnak az anya iskolázottságával, azaz kétszeres az esély azoknál a gyerekeknél, akiknél az anya nem rendelkezik általános iskolai végzettséggel” (A Gyermek Fehér Könyve, 1998, 55. o.). Valószínű, hogy egy részletes elemzés esetén a kiváltó okok szélesebb skáláját találjuk (Belsky, 1980), mint például a stresszt, amely az alacsony gazdasági és szociokulturális státusból adódik és amely hangsúlyozza azokat a személyiségvonásokat, amelyek az elhanyagolást eredményezik.

Az elhanyagolás egyik specifikus formája – véleményem szerint –, amely egyre nagyobb mértékben érinti a gyermekek beilleszkedési feltételeit, illetve a szociális izolációt Romániában, az oktatási/nevelési elhanyagolás. Az említett kolozsvári kutatásban (T. Rotariu és mts., 1996) az oktatási/nevelési elhanyagolás 13,64%-os előfordulást jelzett egy 791 diákból álló mintán (5.-10.

⁷ A World Vision International/Románia által támogatott kutatás, a jelen tanulmány írójának részvételével

osztályosok). Ennek 13,1%-a azt állította, hogy nem kapja meg az iskolai tevékenységhez szükséges eszközöket. A megkérdezett tanárok úgy vélik, hogy a szülők 10,7%-a nem érdekelt a gyermeke iskolai előmenetelében vagy jelenlétében. Az osztályfőnökök véleménye szerint a szülők 0,7%-a megakadályozza gyermekük iskolába járását és a gyerekek 3,2%-a kénytelen otthon maradni a kisebb testvér mellett. A megkérdezett szülők hasonló arányokat jeleznek: 2,7%-uk beismeri, hogy nem engedték iskolába gyermeküket, mert a kisebb felügyeletét így oldották meg, 1,8%-uk azonban a gyerek dolgoztatása miatt tette ugyanezt.

Annak ellenére, hogy a vizsgált populációban ez a jelenség kevesebb mint 10%-os, az országban lévő iskoláskorúak körében, akik a lakosság 20-21 %-át teszik ki (az 1995-96-os tanévben 4.703.000 tanulót jelentett), az iskolai látogatások elmulasztása és az iskolakerülés folyamatos növekedést mutatott 1990 és 1995 között (A Gyermek Fehér Könyve, 1998).

Az elhanyagolás, amely az oktatás területén tapasztalható, igen gyakori a roma kisebbség körében. A Kolozs megyei kutatás adataiban 50%-os arányt mutatott az iskola elhanyagolása a roma családokban élő gyerekek esetében, amely jóval nagyobb arány, mint a más etnikumú gyerekeknél. Tulajdonképpen a romák iskoláztatás iránti érdektelenségét úgy tekintjük, mint egy ciklikus, több generáción át tartó és ismétlődő folyamatot. Polansky és munkatársai (1981) szerint az iskolai elhanyagoltságot képviselő szülők csupán reprodukálják a saját gyermekkorukat, amelyből hiányoztak az életminőséget jellemző „sztenderdek”. A korábbi években, amikor a szocialista rendszer szigorúbb ellenőrzés alá vonta az iskoláztatást, a romák helyzete javulást mutatott a háború előtti időszakhoz képest, azonban az oktatási színvonaluk igen alacsony maradt (Zamfir, 1993): 22%-a nem végzett el egy osztályt sem, 5,3%-uk elkezdte, de nem fejezte be az általános iskolát, 22,5%-a alapvégzettséggel rendelkezik, 8,5%-uk elkezdte, de nem fejezte be a szakközépiskolát, 33,7%-a elvégezte a szakközépiskolát, 3,9%-uk gimnáziumi végzettséggel bír, és 0,7% valamilyen felsőfokú végzettséggel rendelkezik. Az analfabéták arányát 27,3%-ra becsülték, a funkcionális analfabétizmusét (az olvasási készség hiánya) pedig 35,5%-ra. A romák jelenlegi generációja erőteljesen képviseli az említett ciklikusság következményeit, amely az iskolalátogatás csökkenésében tükröződik. Miközben a roma felnőttek 22%-a nem járt iskolába, a 7-9 éves gyermekeknél ez 30%-os arányú. Az UNICEF és a Gyermekvédelmi Osztály által kezdeményezett kutatások, amelyek arra törekednek, hogy feltárják a romák kizárásának jelenségeit és okait az iskolai oktatásból, rámutattak arra, hogy „a romák kizárása az oktatásból nem egy tudatos diszkriminációs folyamat, hanem inkább egy progresszív marginalizációs, illetve egy önként vállalt peremre szorulási folyamat következménye”.

Az elhanyagoltak egy másik csoportját alkotják az otthonról megszökött, csavargó gyermekek (az utca gyerekei). Ők azok, akiket ha szakember elé kerülnek, több fogyatékkal és fejlődési zavarokkal diagnosztizáltak. Ugyancsak náluk tapasztalhatók a csavargás előtti időszakban elszendvedett rossz bánásmód nyomai (Gostin et al., 1991). A szociális ellátás fejlődésének dacára úgy tűnik, hogy a csavargó gyermekek száma egyre növekedik. Ez azonban egy általános tendencia, amely a jelenlegi gyermekvédelmi ellátás hiányosságait is jelzi. Sok csavargó gyermek problémás családból származik, ahol a szülők folyamatos feszültségét, agresszivitását és alkoholizálását tapasztalják (Mentsük meg a gyermekeket, 1998). Az ilyen gyermekek országon belüli nagy fluktuációja és a dokumentációk hiánya miatt nehéz azonban a romániai teljes folyamatot áttekinteni. Az utcai szociális munkások által kiterjesztett egyes kutatások szerint 1996-ban kb. 4300 utcagyerek volt, közülük 2000 hajlék nélkül (A Gyermek Fehér Könyve, 1998). Alexan-drescu, G. (1998) szerint Bukarestben körülbelül 2500 csavargó gyermek él, közülük 1000-1200-an állandóan az utcákon tartózkodnak. Az utóbbiak több csoportba oszthatók:

1. elhagyott gyerekek, akiről minden felnőtt lemondott,
2. gyermekek, akik csak időszakosan vannak az utcán, megtartva labilis és törékeny kapcsolatukat a családjukkal,

3. gyermekek, akiket szüleik elküldtek dolgozni azért, hogy biztosítsák a család fennmaradását (szélvédőmosás, koldulás, szemégyűjtés stb.),

4. szüleikkel az utcán együtt dolgozó gyermekek, azért, mert a szülők is hajléktalanok, szerencsétlenek, rosszul gazdálkodtak vagy valamilyen visszaélés áldozataivá váltak.

A Gyermekekmentő Szervezet felmérései szerint az adatok értelmezésénél figyelembe kell venni más tényezőket is, mint például az alkoholizáló, egyszülős vagy szétesett családból való származást, a szülőktől eredő rossz bánásmódot, a csellengő gyerekek 20%-át, akik gyermekotthonokból szöktek meg az ottani rossz körülmények illetve a rossz bánásmód miatt.

Mindezen gyermekek ki vannak téve az erőszaknak, éhezésnek, betegségeknek (emésztési problémák, bőrbántalmak, TBC vagy nemi betegségek), hígító anyagok vagy kábítószer okozta függőségnek, prostitúciónak vagy szexuális visszaéléseknek.

Statisztikai szempontból nehézséget jelentenek a szexuális abúzus adatai. Amint már említettünk, a kérdőív szerint a 12-16 éves gyermekek 4,6%-a szenvedett el szexuális abúzust. Valószínű, hogy nagyobb arányszámot kapnánk, ha kiterjesztenénk vizsgálatainkat a 18 évesekre, vagy ha csak lányokat vizsgálnánk. Annak ellenére, hogy nem tudjuk pontosan megállapítani a szexuális abúzus mértékét a jelenlegi román társadalomban, az eddigi vizsgálataink és az Országos Rendőr-főkapitányság adatai szerint általános növekedés tapasztalható a bejelentett esetek tekintetében: az összes elkövetett szexuális bűncselekmények 30,5%-ának gyermekáldozatai voltak, 1998-ban az ilyen típusú bűncselekmények 40,2%-ra emelkedtek. A rendőrség jelentéseit a szexuális abúzusok előfordulása és típusai terén az alábbi táblázatban foglaltuk össze:

1998-ban elkövetett szexuális bűncselekmények gyermekkorú áldozatokkal Romániában

	Megerő- szakolás	Megrontás	Elcsábítás	Homo- szexualitás	Perverziók	Szexuális visszaélés	Vérfertőzés
Összesen	108	79	44	49	99	135	29
0-14 éves	66	44	6	27	31	62	10
14-18 éves	152	35	38	22	68	73	19

Az Országos Rendőr-főkapitányság jelentése, Adevarul szerint, 1998.12.17-én.

ÖSSZEGZÉS HELYETT

Ahogy az adatok is mutatták, a gyermekekkel szembeni rossz bánásmód a román családokban is megtalálható, a kezelésük pedig komoly előkészítő feladatot ró ki azokra a szolgálatokra, akik arra hivatottak, hogy védjék a gyermekek jogait. A bántalmazott gyermekek életkörülményeit nem lehet csak adminisztratív intézkedésekkel javítani. Optimizmusra ad okot, hogy a hagyományos rendszerben is fellelhetők a pozitív megoldások: a döntéshozatal szakemberei, valamint a gyermekeket ellátó intézmények azokat az új modelleket részesítik előnyben, amelyek felismerik a gyermek abúzus problematikáját. Ennek érdekében számtalan intézményben bevezettek új és korszerű képzési és továbbképzési programokat. Hasonlóképp a többi országokhoz az első eredmények rámutattak a segítség, valamint a megfelelő válasz nehézségeire a jelenlegi gyermekvédelmi rendszeren belül. Az abúzált gyermek életébe való beavatkozás több szinten történhet, és speciális szakértelmet igényel. Szociális munkás, pszichológus, terapeuta, jogász, rendőr, gyermekorvos együttes, összefogott munkájára van szükség, egyetlen érdek figyelembevétele: a gyermek elsődleges érdekei mellett. A team-munka alapjához a jó szándék nem elegendő, a professzionalizmus alapját a jogi háttér

biztosíthatja, és ez az állam és a civil társadalom közös céljából ered, amely nem más, mint a gyermekek jogainak és jólétének védelme.